

MIJMERINGEN

Maaïke Ganzeman – reizen 1990 tot 2001

Denkend aan Küsmód:

Zie ik kleine huisjes in een heuvelachtig landschap staan,
Zie ik paard en wagen over slechte wegen gaan,
Zie ik oude mensjes hard aan het werk,
Zie ik veel gastvrijheid en komen allerlei herinneringen boven.

Een bezoek aan Tricht van predikanten uit 'Erdély' is de aanleiding geweest van ons 1e bezoek aan Roemenië. Nooit heb je er aan gedacht naar dit land te gaan en opeens maak je plannen voor een reis. Een land, waar net een opstand geweest is, de president vermoord en vooral een land in armoede.

Als groep zijn we gegaan en al wisten we, dat het geen vakantiereis zou zijn; wat we beleefden, overtrof alles. Wat hebben we als groep veel met elkaar gedeeld; we hebben gehuild, gelachen en vooral veel gepraat. Wat hebben we veel schrijnende dingen gezien; hoe verder we Roemenië ingingen, hoe verder we teruggingen in de tijd.

Geen stromend water, maar een put op het erf, soms zelfs naast de mesthoop. Geen watercloset, maar een houten huisje buiten, meestal zonder deur ervoor. De toenmalige predikant van Küsmód (Tóth, János) had een prachtige 'dubbelzitter' laten plaats in zijn tuin, speciaal voor de Hollandse gasten. Warmte kreeg je van het fornuis in de 'keuken'. Hierop werd ook gekookt, dus er moest voldoende hout zijn, wilde je het fornuis brandend houden. Zo zag je nogal eens vrouwen met een bijl om de grote stukken hout te kloven.

Het eten was niet wat wij thuis gewend waren, maar ondanks de weinige variatie die er was werd er op aangedrongen veel te eten. Alleen de heer des huizes zat mee aan tafel. Zijn vrouw en de kinderen aten na ons. Je snapt dus wel dat we niet alles opaten, want ook zij hadden trek. 'Pálinka', het eigen stooksel, was er meer dan voldoende. 's Morgens voor het ontbijt werd het eerste glaasje al genuttigd.

Voor de gezamenlijke maaltijd eerst een borrel. Ik laat het aan me voorbijgaan. Een poosje later komen ze weer langs, ditmaal met een fles Martini. Nou, die lustte ik wel, dus ook voor mij werd een glas ingeschonken. Wist ik veel dat ze alles wat maar fles was, gebruikten voor de pálinka! Voor de gasten had men varkens geslacht en een waar feestmaal klaargemaakt. Het hele dorp had geholpen met koken. Na de maaltijd werd er gemusiceerd door blinde en/of slechtziende muzikanten. Zij hebben op mij de meeste indruk gemaakt. Zij zongen en speelden muziek, die voorheen verboden was. De emotie die hieruit sprak, bezorgde je de rillingen op de rug.

Weer thuis besef je pas, hoe wij in weelde leven. Nog maanden zijn we met de reis bezig geweest en we hebben toen niet kunnen vermoeden, dat die reis zo'n diepe indruk achter zou laten.

In 1991 zijn Küsmód en Tricht een zusterband aangegaan. Van de dorpen, die we in 1990 bezochten, was Küsmód het enige dorp zonder buitenlandse hulp. In onze ogen ook het dorp, dat hulp heel hard nodig had.

De eerste keren, en ook nu nog, is de taal een groot probleem. Nog zie ik ons zitten met pen en papier om je huis en samenstelling van het gezin uit te tekenen. Handen en voeten heb je nodig om wat te vertellen. Foto's werken ook heel goed. Samen zingen uit een psalmboek overbrugt heel veel kloven en je weet ook dat samen geloven heel veel banden smeedt.

Het fornuis is stuk; er zitten scheuren in de vuurpot. Met klei uit de beek wordt het fornuis gerepareerd. Wij kopen materialen in de winkel of desnoods een nieuw kooktoestel, maar zo werkt het daar niet. Materiaal is duur, de winkel ver weg en klei uit de beek is er meer dan voldoende. Wat gebeurt er als het door de hitte weer scheurt? Gewoon opnieuw aansmeren met klei uit de beek.

Het water is op; dat komt hier niet voor; daar na langdurige droogte wel. De put is leeg. Je kunt je niet wassen en je kan de was niet doen. De stroom in het beekje is nog heel klein, dus dan maak je daar gebruik van.

Zijn er kuilen in de weg (en die zijn er genoeg) dan ga je met paard en wagen naar de beek. Daar raap je stenen en stopt die in de gaten. Weg gerepareerd! In de stad, scheuren in het asfalt, dan komt er een wegwerker met een emmertje met teer en een kwast en zo worden de scheuren gedicht. Dat kun je in Nederland niet meer voorstellen.

Weer eens in Küsmód geef je wat spelende kinderen ieder een springtouw. Ze zijn er erg blij mee en na wat springpartijtjes ga je weg. Later hoor je dat een van de meisjes aan Kati (de vrouw van de dominee) heeft gevraagd of ze het springtouw echt mocht houden. De vraag wordt bevestigend beantwoord, waarna het meisje vraagt: *Voor mijn hele leven?* Dan besef je weer hoeveel speelgoed onze kinderen hebben.

We realiseren ons goed dat dit niet alleen in Roemenië zo is, maar ook in heel veel andere landen. Maar Küsmód, dat kleine dorpje in Roemenië, is op ons pad gekomen en dat maakt dat wij ons vooral op dit stukje van de wereld richten. Ik heb dan ook nooit kunnen vermoeden dat we na deze 1^e reis nog zo vaak terug zouden gaan naar Küsmód.

Nu na vele bezoeken aan Küsmód weet je dat de mensen niet meer naar je opkijken, maar je hebben geaccepteerd als vrienden. Ze weten dat ook wij hard moeten werken en het geld niet van een boompje plukken. Alleen zijn bij ons de voorzieningen en wetten wat beter geregeld. Als we de grens gepasseerd zijn, weten we dat we in een andere wereld komen en voelen we ons een met de mensen uit Erdély en met die van Küsmód in het bijzonder. We missen de luxe van eigen huis en haard niet - we weten immers dat we na kortere of langere tijd weer teruggaan naar Tricht - en we voelen ons er thuis.

Dit 'thuisgevoel' is niet met woorden over te brengen. Je moet er geweest zijn, al kan ik me ook voorstellen dat mensen zijn die er ooit eens zijn geweest, zeggen: *Dit nooit meer*. Maar ik ga steeds terug; om mijn hart te plakken, want in Küsmód blijft altijd een stukje achter.